

VYCHOVATELSKÉ LISTY.

Časopis věnovaný zájmům křesťanského výchování.

„Kdo Mne následuje, nebloudí ve tmách,
praví Pán.“ Tom. Kemp. I. 1.

Koktavost a její léčení.

Pro školu a dům píše absolvent léčebného kursu vídeňského J. M. Kadlčík.

(Pokračování.)

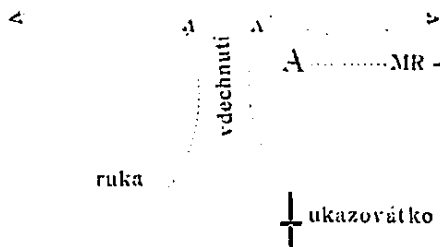
Jakožto další část cvičení následuje vyslovování těchto skupin:

A-MR | E-MR | O-MR | I-MR | U-MR | OU-MR

asi takto:

a totéž cvičení s ostatními souhláskami asi v tomto pořádku: A-NR, A-BR, A-PR, A-VR, A-FR, A-DR, A-TR, A-ZR, A-SR, A-CR, A-ŽR, A-ŠR, A-ČR, A-HR, A-CHR, A-GR, A-KR a pak tytéž skupiny se souhláskou R. Při tom se dává ukazovátkem znamení takto:

Rozumí se, že celý úkol vyslovuje se za jediného vdechnutí a nesmí se tudíž v mezerách vdechovat, nýbrž zásoba vzduchu se zadržuje, to jest u každé přestávky také dýchání na okamžik se přerušuje, aniž by pak následovalo sebe nepatrnější vdechnutí.

Cvičení toto veledůležité zakončí se úkolem:

Rozumí se, že pak následují ostatní skupiny, tedy :

A—NR A - E—NR E - O—NR O ^ I—NR I - U—NR U - OU—NR OU

a dále skupiny: abra, apra, avra, afra, adra, atra, azra, asra, acra, ažra, ašra, ačra, ahra, achra, agra, akra, ajra — jakož i skupiny amřa, abřa, apřa, adřa, atřa, abřa, achřa, ağřa, akřa.

24. cvičení.

Na počátku opakujeme cvičení

ma-ma-ma-ma-ma-ma ^ ma-ma-ma-ma-ma-ma
pa-pa-pa-pa-pa-pa v pa-pa-pa-pa-pa-pa atd.

Pak opakujeme cvičení 13. a 14. a pokud stačí i následující, při čemž dbáme, aby samohlásky hodně táhle a zvučně, sōuhlásky krátce a mírně se vyslovovaly, tedy asi :

p f p f p f p f p f p f
MR A - MR E - MR I - MR O - MR U - MR OU

Tímž způsobem cvičíme skupiny: bla, pla, vla, nla, fla, tra, dra, zra, sra, zra, sra, čra, hra, chca, gra, kra.

Teď následuje cvičení :

A—SM | E—SM | O—SM | I—SM | U—SM | OU—SM

způsobem následujícím :

A . SM - E . SM -

Vše jedním dechem!

Tam, kde je přestávka, ukazovátkem ostře se naznačí, což přibližně lze naznačiti takto :

A SR | E SR

Souhláska *s* vždy se vyslovuje velmi mírně, tak že sotva ucho jí postihne. Rovněž tak se vyslovuje souhláska *z*.

Cvičení se zakončí úkolem :

Á_{-SM-}Á | É_{-SM-}É | Ó_{-SM-}O |
I_{-SM-}I | U_{-SM-}U | OU_{-SM-}OU

asi takto :

Rozumí se, že obě předcházející cvičení se konají se všemi samohláskami ostatními, jako naznačeno v úkolu předcházejícího cvičení. Mlčení budiž přesně zachovááno!

25. cvičení.

Proberou se důkladně úkoly všech dosud probraných cvičení, zvláště však úkoly cvičení 23. a 24. a sice tím způsobem, že se procvičí všechny souhlásky ve skupinách příslušných se všemi samohláskami.

26. cvičení.

Jako cvičení opakovací započne se cvičbou vyslovování samohlásek, a sice cvičíme výdrže, načež procvičíme z předešlého učiva co je nejvíce potřebno anebo účelno.

Na to se teprve přikročí k cvičení novému, a sice je to opakování, vlastně hromadění téže slabiky, kteréž se cvičí asi takto :

M-A M-A atd. (Viz cvičení 21.)

Rozumí se, že celé cvičení vysloví se jedním dechem.

Timž způsobem procvičí se všechny ostatní souhlásky se všemi samohláskami, tedy :

MA-MA-MA-MA-MA-MA / MA-MA-MA-MA-MA-MA
NA-NA- atd.
BA-BA- atd.

Totéž cvičení, ale souhlásky příbuzné střídající, následuje v tento způsob :

MA-NA-MA-NA-MA-NA / MA-NA-MA-NA
ME-NE atd. Jakož i cvičení: BE-PE atd.
MI-NI " VI-FI "
MY-NY " DY-ry "
MU-NU " HU-RU "
MO-NO " RO-RO "
DA-ŤA-, žO-šO, HU-CHU, GE-KE, NA-ŇA.

Řádně-li procvičena látka naznačená, následuje cvičba souhláskových skupin se samohláskami opět zde udaným způsobem, a sice opakují se

ony skupiny šestkrát před zdvihem a šestkrát po zdvihu hlasu. Je to cvičení:

m^{la} - n^{la} - m^{la} - n^{la} - m^{la} - n^{la} - - m^{la} - n^{la} - m^{la} - n^{la} - m^{la} - n^{la}
ble - ple - atd.
vli - fli - atd.

a tak podobně další skupiny:

d^{la} - t^{la}, z^{la} - s^{la}, ž^{la} - š^{la}, c^{la} - č^{la}, h^{la} - ch^{la},
g^{la} - k^{la}, m^{ra} - n^{ra}, v^{ra} - f^{ra}, d^{ra} - t^{ra}, z^{ra} - s^{ra},
ž^{ra} - š^{ra}, h^{ra} - ch^{ra}, g^{ra} - k^{ra}, m^{řa} - v^{řa}, d^{řa} - t^{řa},
z^{řa} - k^{řa}, h^{řa} - ch^{řa}.

Všechna tato cvičení se probírají též s ostatními samohláskami: *e-o-i-u-ou*.

27. cvičení.

Na počátku hodiny důkladně se procvičí skupiny předešlého cvičení způsobem tímto:

mr^A - mr^A - mr^A - mr^A - mr^A - mr^A - mr^A - mr^A - mr^A - mr^A - mr^A - mr^A

Souhláska *R* cvičí se ve skupinách podle vzoru cvičení 26. Na to se opakují různá cvičení předcházející dle potřeby, a sice vždy napřed společně, pak s jednotlivými cvičenci se zvláštním zřetelem k vadám u nich nejvíce vyvinutým.

Jako novinka začne se cvičiti počítání. Na dané znamení cvičenci náležitě vdechnou, načež zvolna počítají: jedna-dvě-vdech-tři-čtyři-vdech-pět-šest-sedm-vdech-osm-devět-deset-vdech-jedenáct-vdech-dvanáct-třináct-vdech-patnáct-šestnáct-vdech-sedmnáct-vdech-osmnáct-vdech-devatenáct-vdech-dvacet. Počítá se velmi zvolna a přihlíží bedlivě, aby cvičenci vdecho, valí jenom na znamení a hlásky správně a přesně vyslovovali. Rozumí se že učitel, jako vždy, napřed sám vzorně cvičení ukáže.

Času-li zbývá, opakují se příslušná cvičení.

28. cvičení.

Po cvičeních opakovacích z látky dosud probrané ukáže cvičitel nové cvičení, v němž se táž slabika opakuje mnohokrát z počátku zvolna, pak zrychleně, tak dlouho, dokud stačí dech. Je to cvičení:

l^A - l^A - l^A - atd.

a podobně ostatní souhlásky každou se všemi samohláskami. Každý výkon obsahuje 32—36 slabik na jedno vdechnutí. Později se zvýší počet slabik až na 40 na každé vdechnutí.

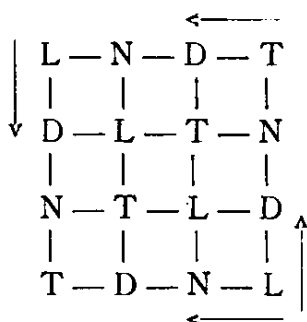
Na to změni se cvičení v ten způsob, že se střídají souhlásky, ale samohláska se nemění. Tedy cvičí se:

la-na-da-ta-la-na-da-ta- atd.

Podobně cvičí se:

le-ne-de-te-le-ne-de-te- atd.

Nejlépe napsati souhlásky na tabuli takto :

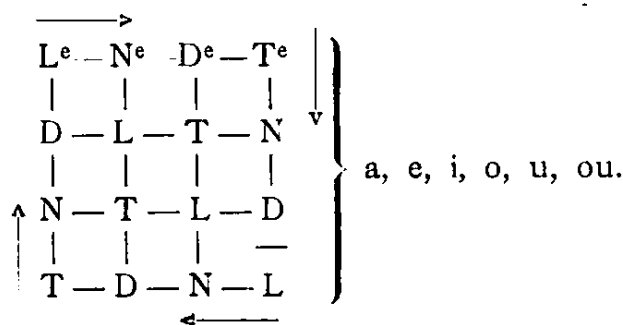
Ve směru —→ postupující přidáváme k souhlásce samohlásky *a, e, o, i, u, ou* čímž vytvoříme řadu velmi důležitých cvičení. Podobným způsobem seskupíme si do čtverce souhlásky: *R, Ř, N, T, S, Š, Z, Ž* atd. ve shluky.

Když toto cvičivo řádně nacvičeno, nastane cvičení souhlásek se samohláskami se střídajícími v tento způsob :

ma-me-mo-mi-mu-mou-ma-me-mo-mi-mu-mou	
ba- } pa- } va- } la- } fa- } na- } da- } sa- } atd. ša- } cha- } ka- } ga- } ja- } ta- } ža- }	<p>Tatáž cvičení následují se vsunutým <i>L, R, S</i>, tedy :</p> <p>m^al^a - m^el^e - m^ol^o - mⁱlⁱ atd. m^ar^a - m^er^e - m^or^o - mⁱr^y „ m^as^a - m^es^e - m^os^o - mⁱsⁱ „</p> <p>všechny souhlásky.</p>

29. cvičení.

Opakují se cvičení předcházející, zvláště bedlivě se procvičí cvičení :

Což také doma se pilně cvičí, jakož vůbec přihlížeti dlužno, aby doma se náležitě cvičilo a mlčení bezpodmínečně stále zachovávalo.

Pak se cvičí:

ma - me - mo - mi - mu - mou - na - ne - no - ny - nu - nou
ba - be - bo - bi - bu - bou - pa - pe - po - pi - pu - pou
va - ve - vo - vi - vu - vou - fa - fe - fo - fi - fu - fou

a podobně slabiky:

la-ra; da-ta; sa-za; ša-ža; ra-řa; da-řa; ha-cha; ga-ka; dza-ca; dža-ča.

Vsunutím souhlásek *L, R, S* povstanou opět shluky jako ve cvičeních předcházejících, tedy:

m^la - m^le - m^lo - m^li - m^lu - m^lou \wedge n^la - n^le - n^lo - n^li - n^lu - n^lou
b^la - b^le - b^lo - b^li - b^lu - b^lou \wedge p^la - p^le - p^lo - p^li - p^lu - p^lou

a podobně ostatní souhlásky.

30. cvičení.

Po obvyklém opakování cvičí se čtení čísel způsobem již známým:

1—2 | 3—4 | 5—6—7 | 8—9 | 10—11 | 12—13 | 14—15 | 16—17 |
18—19—20 |

Na to počne se vyslovováním čísel tímto způsobem:

tři-sta — šest-a-dva-cet
pět-set — tři-a-tři-cet atd.

třebas: 3 | 33 — 2 | 85 — 5 | 48 — 9 | 72.

| je znamení vdechu.

Pak se cvičí čtení čísel tímto způsobem:

tři ti-sí-ce dva-cet o-sm

a jiná vhodná čísla. Jako dříve cvičí se vždy hromadně, pak s každým jednotlivcem.

31. cvičení.

Opakuje se soustavně látka procvičená.

32. cvičení.

Opakují se výdrže:

a————— | e————— | atd., každá samohláska 20—24 sekund.

Pak se opakují výkony:

a_{SN} | e_{SN} | í_{SN} | o_{SN} | u_{SN} — ou_{SN}

a ostatní skupinu téhož cvičení.

Na to následuje:

a_{SM}a | e_{SM}e | í_{SM}í | o_{SM}o | u_{SM}u | ou_{SM}ou

a ostatní výkony téhož cvičení.

Dále se opakují výkony:

mra - mra - mra - mra - mra - mra \wedge nra - nra - nra - nra - nra - nra
vry- atd., fry- atd.

Podobně: sro - zro; gru - kru; bře - pře atd.

A teď nastane okamžik nad jiné důležitý a dojemný: cvičenci po dlouhém mlčení trapném ponejprv opět počínají mluvit. Napřed kratší věty, přísloví, menší básničky pronášejí přesně dle vzoru daného cvičitelem, při čemž dbá se úzkostlivě, aby bylo správně vdechováno tam, kde cvičitel naznačí. Mluví se po slabikách způsobem zpěvným. Po 4—5 slabikách vždy náležitě se vdechne. Mluví se velmi pozvolna a všechno dle taktu a znamének cvičitelem daných se koná. Hlavně dlužno přihlížeti, aby každá hláska byla přesně pronesená a velmi zvolna se mluvilo, asi takto:

Bez - bo-ží-ho - po-že-hná-ní - ma-rné - na-še - po-čí-ná-ní.

Podobně na př. přísloví; Člo-věk - vša-dy | má - své - va-dy. Od - ml-če-ní | ja-zyk - ne-bo-lí. Do-brým - ško-dí | kdo - zlým - ho-ví. Zá-kon - prá-ce | dán - je - svě-tu | všu-de - ži-voť | všu-de - ruch | sy-nu - ja-ko | ptá-ka - k - le-tu | ku - prá-ci - tě | stvo-řil - Bůh.

Potom se cvičí čítání do sta, až 8 slabik na jedno vdechnutí, velmi zvolna a zřetelně asi takto:

dva-cet-jed-na, dva-cet-dvě, dva-cet-tři, dva-cet-čty-ři, dva-cet-pět, dva-cet-šest atd.

Jako nové cvičení zařadíme výkon:

a—ma— a—ma—a—ma—a—ma

dokud stačí dech.

Podobně:

e—me—e me—e—me—e—me atd.

i—mí—i—mí—i—mí—i—mí atd.

a ostatní samohlásky se souhláskou *M*.

Totéž cvičení probereme s ostatními souhláskami B, T, V, F, L, N, Ň, R, Ř, S, Š, Z, Ž, CH, G, K, J, C, Č asi takto:

A - BA - A - BA - A - BA - A - BA - ba - ba - ba - ba - ba - ba - ba

Každý výkon jediným vdechem.

Doma se naučí žáci na paměť 2—3 kratičkým básničkám, jež jim sdělíme, ale mlčení ještě nesmí přerušiti.

Učitelovo desatero.

Tim učiníme zadost pátému přikázání, jež zní: „Vychovejme dobré republikány“! Mám za to, že není třeba tázati se teprve, zda vázání jsme neutralitou zákona mlčeti o věcech týkajících se života civilního. Vždyť nikdo z nás zajisté nezaměňuje si neutralitu konfessionální s neutralitou politickou. Dobře jsme si toho vědomi, že hlavní z našich povinností jest, nejen znáti, nýbrž milovati konstituci, která nás řídí. Duší našeho vyučování dějepisného jakož i vyučování občanského jest láska, prýstící se

z rovnosti a volnosti. A na nás jest, bychom tuto lásku vštípili do srdcí svých žáků a učinili je samostatnými, jakými jednou státi se musí. Úcta k osobám vznešeným zachrání je před ponížením a dodá jim vždy dosti síly, aby zachovali si svou neodvislost. Oni dovedou také uchovati si onu svrchovanost, již po tolikých bojích dobyli si jejich otcové, ode všech pohrom, a kdyby to učiniti musili i za cenu krve své. A takto bdíti budou povždy nad drahou vlastí svou; nad tou vlastí, již půdu předkové jich zúrodnili svým potem a pokryli skvostnými pomníky. Oni dovedou také uchrániti jí proti všem útokům jakýchkoliv nepřátel a nepřipustí, aby byla znovu zmenšena a zdeptána.

Takovéto myšlenky spravedlnosti a práva hlásány jim vždy byly v mateřském jich jazyku a došly výrazu v trojbarevném praporu, jenž byl a zůstane vždy jich symbolem. Pod praporem lásky, svobody a bratrské jednoty pracovati budou o rozšíření svých ideí. Vždyt této jednoty jest nanejvýše třeba pro život ustavičnými boji protkaný, aby udržovány byly duše naše v ustavičné činnosti a došly konečného zadostučinění.

Dovedem-li v srdcích našich žáků roznititi úctu k naší slávě, budou také Francii milovati láskou vroucí; a stojíce na výši mravní, dovedou respektovati také vlast národů jiných. Utvářejíce takto ve třídách našich ducha svobody a svobodu svědomí, vychováme vlasti své dobré republikány a dobré Francouze.

Výchovou ve škole však ještě není vychovatelský úkol náš vyplněn. Jest třeba sledovati život žáků našich i pak, když už škole a poručnictví našemu odrostli, abychom dokončili dílo, jež jsme začali. Povinnost tato — a vším právem možno ji povinností nazvati — není žádným řádem ani zákonem přikázána; jen srdce naše velí nám stromek, jež jsme zasadili, šlechtili a pěstili i dále, byl-li ze školky přesazen ať na silnici, ať na pole, ať do lesa. Toto šesté přikázání myslím, že není méně důležité předešlých.

Neohlížejte se na to, že žáci vaši jsou dospělými muži a dokončete na mužích, co na dětech jste začali. Učte dělníky počtům a kreslení, ať zdokonalí a povznesou řemeslo své. Poučujte rolníky o chemii, fyziologii rostlinstva a živočišstva, ať nejsou lhostejnými oproti novým vymoženostem v jich oboru. Zakládejte vzdělávací knihovny, pomáhejte všude, kde třeba ruky pomocné a jsem jist, že nebudete litovati obětí, uvidíte-li pod vaší rukou vzkvétati blaho, mír a štěstí.

Vzdělávejte však své spoluobčany i v duchu vlastenecko-politickém! Ku konci každé hodiny, každé veřejné schůze řešte jednu z otázek časových. Myslí se všeobecně, že zákonodárce má moc jediným tahem péra přetvářeti společnost, potlačiti bídu a nespravedlivost. Povězte jim, že jsou jisté pevné zákony, jimž musí se vyhověti a jež nelze libovolně rušiti, kdyby i obtížné byly. Za našich dob právě jako za dob velké revoluce počíná to v lidu vřítí; hádky, urážky a na cti utržení jeví se na denním pořádku a zapouští silné kořeny. Na vás je, abyste pracovali proti této zlobě časové; na vás je, budití u svých spoluobčanů úctu k sobě a jiným. Svým slovem, příkladem zjednávajte shodu a snášenlivost; ať bez zapření vlastního přesvědčení a práva respektuje se též přesvědčení a právo druhých.

„Jsouce učitelí pravé demokracie, buďte i vůdci svobody!“

Konečně pracujte k socialnímu vzdělání lidu! Díky námahám a obětem vašim, že počíná se u našich dětí jeviti blahodárný obrat. Žáci návodem vašim počínají chápati význam spolčování se Naučili

jste je již těžiti z dobrodiní sdružení ze svazků společenských, naučili jste je znáti, co jsou dlužni sobě i jiným. Učte je však ještě, jak mají se sjednotiti ku společnému boji proti nemocem, stáří, smrti; jak mají působiti ku povznesení zájmů hospodářských a mravních. A stane-li se pak, že přijde něco, co otřese lidstvem až v útrobě, dovede to lid snést oddaněji a bude jist, že dostane se mu pomoci odevšad. Dnes vyslovili jste soustrast bratřím svým na ostrově Martinique; zítra učíte sbírku mezi svými žáky a jich rodiči pro ubohé ty nešťastné, jež učiníte soucitem svým nevýslovně šťastnými. Pánové, nebuďte jen mistry vědění, jak nazval vás Lamartin, buďte i kněžími lásky. Práce vaše bude krásnou a svatou a všichni lidé s úctou pohlížeti k vám budou. Ovšem, že najdou se i lidé, kteří hodí po vás kamenem utrhačství. Ale nedbejte jich a s povzneseným čelem kráčejte za vytknutým cílem.

Měl bych již ukončit dlouhou přednášku svou. Řekl jsem vám, že chci vám předvésti desatero, ale čtím a čítám jen devět přikázání dosud. To poslední týká se vás samých: „Mějte důvěru ke svým představeným a buďte vždy svorni mezi sebou!“ Pracujte spojenými silami v krásné harmonii k vznešenému cíli, pak zajisté budou vám dny odpočinku sladkými u vědomí vykonané práce a rádi zaletíte duchem zpět do té velké, láskou provanuté rodiny učitelské.

Z „*Revue pédagogique*“.

Slovanský obzor.

Jaký duch vane ve „Svazu jihoslovanských učitelských jednot“, vysvitá nejlépe z toho, že při valné hromadě delegátů v Terstu byl nadučitel Boh. Dubrovič zahrnut výsměchem za to, že se odvážil pronést slova, aby svaz všiml si jen otázek učitelských a neprojevoval svého smýšlení ani liberalně ani klerikalně. Svaz má sloučiti všechny učitele jihoslovanské bez rozdílu politického smýšlení a má býti ke všem učitelským osobám jakéhokoliv přesvědčení tolerantním. Všech jihoslovanských učitelů je třeba ku horlivé práci národní, nemá-li stav učitelský i národ ať slovinský, ať charvatský stihnouti vážná pohroma. Vážná výstraha starého vlastence minula se cílem. Byl téměř ukřižen. Pánové ponechávají každému jeho přesvědčení. Může býti čímkoliv, jen ne klerikálem. Jest jim jednotejným, vystoupí-li ze svazu 13 jednot (jak se také stalo), aneb více, oni při svých heslech zůstanou — jak pravil učitel Gangl — i kdyby svoji existenci měli pozbyti.

Po valné schůzi byl banket, jehož se účastnilo 300 učitelů a učitelek a j. Pronášeny různé přípitky, mezi nimi „pravým přátelům školy“ a J. V. císaři. Lublaňský starosta Hribar ve svém přípitku vybízel učitele, aby nebyli poníženi, aby neustupovali ve svých požadavcích, jež jim splněny býti musejí. Není prý pravda, že selský stav nejvíce daní platí; města jsou to, která nejvíce platí a chtějí ještě platiti, aby učitelstvu pomohla. Říká se: „pod svícem je nejvíce tma“; to si asi mysleli lublaňští učitelé při banketu přítomní, kteří pana měšťanostu znají také z úřední stránky. Keč se mluví a voda teče! Dopručoval pak navázání styků s českou organizací učitelskou a s polskou, ale varoval všech styků s organizací německou v Rakousku. Doporučujeme tato slova úvaze svých přátel z liberalně pokrokového tábora.

Dr. Tavčar dle známého sobě způsobu napadl neurvale klerikály, vyčítaje jim, že jsou nepřáteli učitelstva, že učitelstvo považují za přítěž, které se třeba co nejdříve zbaviti. Přál by si, aby více rudých praporů vlálo nad Slovinci než černých. Věříme; až jednou nad Tavčarem černá barva zavlaže, sotva asi bude jemu vhod. —

V Lublani zastřelil se kandidát učitelství pro špatnou známku — z němčiny.

Správcové lublaňských škol konali za předsednictví okresního inspektora Maiera schůzi, v níž se usnesli zavésti ve školách jednotné úřední spisy a doporučiti podřízeným sobě učitelům účelné praktické sebevzdělání — hospífacemi.

„Družstvo podporovací pro učitele, jich vdovy a sirotky v Krajině čítá 120 platících členů. Podporu vyplácí 20 vdovám učitelským po 200 K, 17 sirotkům po 60 K a 1 sirotku po 200 K. Jmění má družstvo toto: 112.764.85 K, o 539.40 K více než roku minulého.

V bílé Lublani, jejíž měšťanosta Hirbar se tak holedbá svou ochotou při placení ve prospěch hmotných poměrů učitelstva, zavřeny byly při obecné škole 2 paralelky z důvodů úsporných. Na všech školách poručeno nepřijímati venkovských dětí do škol měšťanských v tak velikém počtu jako dříve. Mnoho těch, kdož děti svoje do Lublaně do škol chtěli z okolí dáti zapsati, bylo odmítnuto.

„Katolické družstvo slovenských učitelek“ mělo v Gorici svoji schůzi. Tiše pracují bez domýšlivého vychvalování, utiskovány, uráženy od mnohých kollegů, trpělivě sledují cíle svého družstva. Nejsou tedy klerikálové moravští v učitelstvu sami, kteří trpí persekuci. „Nežaluj a vytrvej! Jedna noc má tisíc hvězd“. . . .

R. —ý.

Nezapomínejme na Ústřední Matici školskou!

České učitelstvo a Ústřední Matice školská. Ústřední Matice školská, jak známo, utvořena byla na podnět předních učitelů českých a také české učitelstvo bez výjimky Ústřední Matici školskou od jejího založení až po dnešek obětavě podporuje. Neří bohužel každému učiteli možno, aby ze svých příjmů, které u většiny nedosahují ani existenčního minima, věnoval Ústřední Matici školské značnější příspěvek, než přece ve výkazech Ústřední Matice školské bývá s povděkem vzpomínáno, že učitelstvo také ze svého skromného jmění národní daň odvádí. Daleko účinněji však může každý učitel pro Ústřední Matici školskou působiti, zjednává-li jí všude přátele. Právě byly rozeslány svatováclavské archy a tu zejména venkovských kollegů svých žádáme, aby použili svého vlivu v obci, který bývá někde dosti značný, k tomu, aby byla sbírka svatováclavská prováděna všeobecně mezi všemi zámožnějšími občany a aby také každá obec česká na Ústřední Matici školskou pamatovala. Vykonáme tím také čin kollegiality vůči učitelům matičním, kterým by výbor Ústřední Matice školské rád existenci zlepšil, kdyby bylo z čeho. Zejména jest potřebí upozorňovati na to, aby sbírky matiční nebyly ohrožovány sbírkami na účely, které mohou býti odloženy.

Výsledek voleb do zemského sněmu. Katolická strana národní získala v obcích venkovských 7 mandátů poslaneckých (dr. Koudela, P. V. Ševčík, dr. Hruban, dr. Stojan, Sýkora, hr. Seilern a Kobzík), o jeden mandát více, než-li v období předešlém. Učitelských kandidatur bylo pět: Karel Urbášek, nadučitel z Vracova na Kyjovsku, Jos. Rosík, nadučitel ze Bzové, na Uh. Brodsku, Karel Vozáb, nadučitel z Vel. Beranova, na Jihlavsku, V. Ševčík, učitel z Luboměřic, na Hranicku, a J. Mňuk, c. k. okresní školdozorce na Novojičínku. Neprošel ani jeden. Rosík dostal 48 hlasů (dr. Hruban 111), Vozáb 40 (dr. Stojan 94), Mňuk 38 (Všeněmec Fritsch 45); Urbášek a Ševčík vzdali se kandidatury. Dobře by bylo bývalo, kdyby aspoň jeden učitel byl zvolen býval. Bohužel nestalo se tak. Nedostali mandátu ani učitelé svobodomyšlní a pokrokoví, ani „klerikál“ Ševčík. Proti němu byli rolníci, nemají prý k učitelům důvěry, i učitelstvo jako jeden muž postavilo se proti němu, že prý je klerikálem. Co na tom, je-li to člověk intelligentní, vzdělaný; bijte ho, vždyť on se opovážil mít své přesvědčení náboženské! — Z toho jednání učitelstva pokrokového patrně, že takové učitelstvo ani nezasluhuje, aby mělo svého zástupce na sněmě.

Jak před volbami psali liberální učitelé na Moravě. (Věstník, č. 13.): „Vážné upozornění. Rozvážní a o časový pokrok školy a spravedlivou úpravu právních i hmotných poměrův učitelstva dbalí poslanci z doby minulé dali nám čestný slib na manifestačních schůzích našich, že všem nedostatkům našim odpomoženo bude sněmem budoucím. Povinností čestnou všeho učitelstva tudíž jest, aby se všemožně zasadilo o zvolení nám přejících poslanců, poslanců těch, kdož se čestně zavázali naše spravedlivé požadavky ve skutek uvést. Jinak — obáváme se vážně — posunuty budou úpravy našich požadavků do „nedozírna a daleka“. Snad nám prozuměno. — Volební odbor učitelský.“

A jak zkušenější jejich kollegové v Čechách. (Český Učitel, č. 4.): „Moravskému učitelstvu straky na vrbě maluje ve svém volebním provolání k zemským volbám strana mladočeská, či jak si na Moravě dává říkat: »lidová«: Praví: »Veledůležitým požadavkem našim jest péče o osvětové a mravní povznesení národa. K tomu cíli náležati budou poslancové naši na rozšíření a zvelebení veškerého školství. Škola budiž vymaněna jak z vlivu státního, tak z vlivu konfessiijního. Škola budiž vedena a řízena duchem národním a spravována samosprávnými sbory vlastní národnosti. Poslancové naši opět domáhati se budou zákona, dle kteréhož dítě přijato býti může jen do té školy, jejíž vyučovací řeč jest zároveň mateřtinou dítěte. Učitelé dána budiž úplná neodvislost od státních a církevních úřadů. Školní plat na školách obecných budiž zrušen. Rovněž žádá toho zdárný vývoj našeho školství, aby učitelstvo v plnění svých národních povinností v životě občanském a ve vykonávání politických práv těšilo se úplně svobodě se strany vládních orgánů. Též hmotné zlepšení existenčních podmínek učitelstva, jakož i oprava disciplinárního řádu jsou zárukou zdravého vývoje školství.« — Do češtiny přeloženo znamená: »Učitelé, bijte se za nás, slíbíme vám všechno na světě, ale až nám pomůžete k mandátům, neuděláme ničeho. Máme na slibování už patent v Čechách dobře osvědčený. Těm, kdož se za nás nejvíc budou bit a nejvíc pro nás pracovat, společně a svorně s klerikály necháme pocítit, jak opravdu je potřebí opravy disciplinárního řádu, aby nás mohli dobře informovat. Chceme svobodné učitelstvo, ale jen pro letošní volby, aby nám pomohlo k vítězství a pak za šest let budeme mu slibovat znova. Blázen, kdo uvěří!«

Klasobrání z 13. čísla Věstníku Ústředního spolku jednot učitelských na Moravě. Pořádá Jos. Úlehla. — Nesledujme ovšem špinavé ono heslo klerikální, jež chce lid učiniti stádem. — Můj náhled je ten, že učitelstvo jako celek nesmí se přidati k žádné politické straně, tedy má zůstatí nad stranami. Jednotlivcům je volno hlásiti se ku kterémukoliv pokrokovému směru. Účast ve straně klerikální ovšem je vyloučena. — Volte všichni kandidáta nejzdatnějšího, nikdy však nepřítele školy, klerikála. Okresní jednoty mají právo vyloučiti takové členy, kteří vážnost stavu poškozují a užijí práva toho. — Výsledek doplňovací volby do říšské rady na Brněnsku (dr. Koudela!) budiž nám mluvou hromovou. I někteří kollegové snad přispěli k smutnému výsledku volby. Tomu-li tak, tedy genius stavu našeho halí svou tvář. — Zrada černá plíží se řadami našimi. Atd.

Zemský Ústřední spolek jednot učitelských v Čechách odpověděl na přípis Zemské Jednoty českého katol. duchovenstva v král. Českém (přípis ten uveřejněn byl v 16. čísle „Vych. Listů“ takto:

„Považujeme za věc nespornou, že stav duchovní, jako jest učitelský a kněžský, měly by sjednoceně pracovati. Máme pevně za to, že tento kulturní úkol je pro oba stavy totožným, pokud se odnáší ku zdokonalení člověka v jeho rozumových, mravních a fysických schopnostech a výkonech.

Avšak již v základním pojetí toho úkolu jest rozdíl pro oba stavy, a tu leží příčina všech rozporů.

Ponětí výchovného úkolu chápou církve a jejich tradice jinak, než paedagogové, zakládající se vědami exaktními.

Na základě vědeckém stojící učitelstvo a na základě theologickém stojící kněžstvo nemůže se do dnes shodnouti k jednotnému názoru o způsobu výchovy, o jejím cíli a její prostředcích.

Učitelstvo by si přálo, aby církve upustila od neudržitelných názorů v o určení člověka ve společnosti a zřízení společnosti; přálo by si, aby církve změnila svůj názor světový a životní o člověku a hleděla se přizpůsobiti pokrokům vědeckým.

Kněží opět by si přáli, aby učitelstvo neoddávalo se víře ve výsledky vědeckého bádání, aby »nejistý« vědecký názor opustilo, jím se nemátlo a nekazilo a raději věrno zůstalo pravdám, jež církve »najisto« postavila.

Jest pochopitelno, že je tu nesmířitelný rozpor, dokud každá strana bude státi pevně na svém. Je to rozpor ideový, jež asi sotva rozřeší doba přítomná. Ve jménu pravdy vede se boj s obou stran, a nám bylo by milým, kdyby tento boj vedl se skutečně jenom o pravdu a nic jiného.

My tvrdíme, že v pravdě církevní není definitivní pravdy, jako připouštíme zcela loyálně, že i věda nedrží pravdu definitivní; ale toho si upříti nedáme, že věda ku pravdě kráčí rychleji, spolehlivěji a upřímněji, než theologie, která tvrdí, že nemá na pravdě své již čeho měniti. Proto jsme na straně vědy — třeba neúplné, protože nás vede bezpečněji ku pravdě, a nemůžeme se postaviti na stranu církve, která nejdříve klade svou autoritu, pak akcentuje poslušnost a povinnost věřiti. Nám dostavuje se víra za vědou a druží se k ní, kdežto vám stojí napřed víra, a věda jest čímsi podružným.

My však vidíme ještě něco jiného, co těžce neseme. Boj církve a mnohých jejích předáků v době přítomné nevede se ani tak o autoritu

pravdy, jako o mizící autoritu moci světské. A to se nepokrytě jeví v řadách církve bojující; to v nás budí odpor, neboť vidíme, že tento boj o autoritu moci míří k duši lidské a přenáší se i tam, kde by měl být klid: na pole výchovy, do duše dorůstajících generací.

Zde je zlehčován program, cíl, práce školy a učitelstva. Učitelstvo obviňováno z bezbožství, jeho práce podezřívána ze špatnosti, existence učitelstva, jeho vážnost a vliv ohrožovány úhrnným způsobem. Kněží velmi často osobně provokují v osobních stycích i příležitostně před cizími lidmi a jich kruhy, snaží se upevniti a uplatniti ve společnosti vliv svůj, autoritu osobní, opírajíce se o výhody ve společenských řádech jim zajištěné. Příznivějších podmínek stavu svého užívají často bezohledně k osobám a okolí.

Zkušenosti naše — smutné i nepříjemné — budí nedůvěru i pro budoucnost. Ve mnoha případech, co nazývá se shodou mezi oběma stavy, jest vykoupeno jen ústupností, trpělivostí, nezřídka i trpkostí, ba servilností jedinců ze stavu našeho. Není to shoda vzešlá z oboustranné vážnosti a kollegiality. Povýšenost dává se nám na jevo domněle vyšším vzděláním, vyšším životním určením, autoritou církevního „otcovství“ a představenství: někdy bezohledně a bez obalu, jindy poněkud zakrytěji. Učitel nesmí uplatňovati veřejně vůči tomu ani svůj náhled ani svou osobnost, aby obhájil svoji neodvislost a samostatnost. U učitele kvalifikuje se to ihned za troufalost, případně i pýchu, svárliвість. Zví-li o tom úřad, zaznamenává se mu to do listin kvalifikačních. Pokud nám je známo, na druhé straně spory s učiteli duchovním nejsou ve zlé vykládány, ba spíše jednotlivci jsou chráněni, aby neotřesnou zůstala autorita církevní.

Praví se, že veřejný poměr, jevící se v časopisech obou stran, není zrovna nejlepší. — My se tomu nedivíme. Nesnášliví jednotlivci duchovního stavu nespokojují se jednáním v osobním styku — oni ještě v novinách rádi dokumentují svou náladu. A učitel — pokud se nemůže brániti v nerovnosti půdy právní a prostředků, musí užívatí tisku. Bohužel, podepsati se nemůže, neboť to by zlomilo vaz jeho existenci. Leč my ve svém listu varujeme se a chceme se uvarovati i boje osobního, t. j. boje, který by nečelil k určitým zásadným věcem a chtěl pěstovati zášť nebo mstu vůči osobám. Bylo by přáním našim, aby spory věcné vyřizovaly se úvahami věcnými. Avšak každý hlas má svou ozvěnu. Jsme napadeni, musíme se bránit a budeme se bránit. Máme mnoho nevyrovnaných sporů. Máme mnoho co oplácet. Leč my jsme se až příliš vyhýbali tahačkám žurnalistickým a nechali jsme si mnoho líbit proto, že jsme se nechtěli snížití.

Dokud však trvati bude mezi námi rozdíl ve stanovisku k otázkám vědy, mravnosti, politiky, sociálních poměrů, různé kritérium a různá nálada při určování úsudků a jednání, pokud bude mezi námi různost povah a způsobů života a různá resonance duševná při zjevech společenských a sporech i záhadách života, pokud autorita vaše bude chtít podřizovati sobě život i názor náš: potud je tu plno podmínek dalších sporův a — nebojme se toho slova — i bojů.

My se podrobiti nemůžeme. Vy snad také ne. My víme, že system váš žene vás (snad i proti vůli vaší) ku klerikalismu, proti kterému my státi a pracovati musíme. Klerikalism chce podrobiti duši lidstva církvi, její autoritě. Ale my neuznáváme oprávněnost této autority ve světě dnešním. My činnost církve můžeme nanejvýš uznati jen za souřaděnou funkci uprostřed jiných funkcí sociálních institucí — a ještě s podmínkou, že účelu společenskému bude prospěšnou. A jako budeme čeliti i každé jiné instituci v sociální organizaci neprospěšné, tak

nevyhneme se ani práci a boji proti klerikalismu, který uznáváme za škodlivý. Ve vašich řadách jsou již také mnozí, kteří klerikalism vyhlásují za škůdce nejen společnosti, ale i samotné církve. Nesmíte se diviti ani zazlívat, že vám to tak otevřeně prohlašujeme.

My tímže právem, anebo řekněme, z téže povinnosti, jako vy, považujeme se za spolutvůrce a strážce kulturního pokroku. I musí nám býti přiznáno též právo, povinnost svou vykonávati v úřadě i mimo úřad tak, jak velí přesvědčení. A že přesvědčení naše o povaze i potřebě pokroku není totožné s vaším, a že přece na společném poli kulturním se setkáváme, budeme dále ve sporech s vámi i ve své práci. Víme, že ve pracovních podmínkách jsme v nevýhodě. Víme, že i ochrany v boji máme méně, nežli vy. Jakost našeho boje bude dána způsobem boje vašeho.

Jsou noviny a časopisy katolické, které horlivě oznamují svým čtenářům i Vilímkovy krváky, ale Výchovatelských Listů, jež jim zasiláme, si dosud ani nevšimly. To je také „Svůj k svému“?

Universitních kursů učitelských, pořádaných jednotou „Komenský“ pro Prahu a okolí, počne příští týden již třináctý semestr. Asistent ústavu fyziologického dr. E. Babák, který loni přednesl úvod do biologie, bude již ve středu, dne 22. října po 2. hodině v posluchárně fyziologického ústavu (pathologický ústav v Kateřinské ul. II. patro) pokračovati ve svých výkladech o fyziologii člověka, spojených s celou řadou krásných demonstrací. — Universitní profesor dr. Fr. Drtina zahájí pokračování svých přednášek o základních problémech filosofie počátkem listopadu. Vyloží noetiku a etiku. Komitét postaral se o to, aby přednášky profesora Drtiny staly se duševním majetkem všeho československého učitelstva, které po vzdělání filosofickém touží. Počne totiž jich výtahy, panem professorem přehlížené, uveřejňovati v „Učitelských Novinách“.

Zvýšené služné v Čechách, vzešlé úpravou platů v roce 1903 a 1904, nebude prý počítáno do pense oněm učitelům, kteří přes 40. rok slouží. Upravené služné bude prý přirknuto jen oněm osobám učitelským, které 40. roku definitivní služby nedovršily. Zase trpké sklamání!

Spolek Lehrerhaus-Verein ve Vídni má dle výroční zprávy 9779 členů. Obrat v oddělení hospodářském obnášel 2,316.598 K; členové spolku, kteří použili hospodářského zařízení, docílili 92.682 K výhod; mimo to měli snížené ceny při jízdách lístcích, vstupenkách, objednávkách novin atd. — Číslice jasně mluví, co dovede pevná organizace.

Povšimnutí hodný návrh. Nejpřednější švýcarský učitelský časopis navrhuje, by kandidáti učitelští nabyli na ústavě učitelském také praxe, jak zacházeti s dětmi slabomyslnými a vůbec abnormálními. Také ve příčině té mají býti pořádány kursy pro učitele po venkově. Není pochyby, že tak praktický a důležitý požadavek dojde uskutečnění a to nejen ve Švýcarsku, ale i v jiných zemích.

Bes. I.č.

Právo nemanželských dětí má býti upraveno v Rusku zvláštním zákonem. Tento zákon stanoví: Nemanželské děti mají po smrti otcově totéž právo na dědictví jako manželské. Užívají také jména svého otce. Otcovou povinností jest starati se o výchovu nemanželských synů až do plnoletí, o výchovu dívek až do doby provdání se těchto. Také matce je povinen svůdník platiti po dobu její nemoci a neschopnosti ku práci k vůli dítěti. Nemanželským dětem nemá býti uzavřena cesta ke státní službě.

Sebevražedný pokus chlapce. V obci Hánu u Duchcova našel četník, jenž vykonával obhlídku u železniční tratě, na stromě oběšeného žáka obecné školy J. Rainera. Když shledal, že tělo je ještě teplé, vyprostil jej z kličky a po delším namáhání přivedl jej k životu. Chlapec provedl svůj čin, byv obviněn stařenou z krádeže 6 korun.

Výnos hodný následování. C. k. okresní hejtmanství v České Lípě vydalo právě výnos, jenž by i jinde měl dojít zaslouženého následování. Ve výnosu zakazuje se přísně návštěva tanečních zábav mládeži do 16. roku a zvláště školní mládeži. Hostinský, jenž školní dítě, neb osobu mladší 16 let do místností, kde taneční zábava se koná, vpustí, bude přísně trestán. Taktéž stíhán bude hostinský, jenž by lidem mladším 16 let nalil kořalky k pití. Děti, jichž používá se ku stavění kuželek na kuželníku, musí hostinskou místnost a kuželník nejdéle do 9. hodiny večerní bezvýminečně opustiti. Výnos tento má býti v hostinské místnosti na vhodném místě vyvěšen a v den taneční zábavy i v sále tanečním. Četnictvu dán přísný rozkaz, aby úzkostlivě bdělo nad zachováním těchto nařízení.

Nebezpečí ulice ve výchově dětí školou povinných. V měsíci červnu došlo všech ředitelstev obecných a měštanských škol vídeňských nařízení okresní školní rady ve příčině ochrany mládeže školou povinné proti mravnímu zkažení a sesurování. Bylo delší dobu pozorováno, že mládeže ochrany rodičů postrádající bývá používáno k rozličným zlořádům: žebrotě, krádežím, podvodům i nemravnosti. Mnoho dětí potulujících se po ulicích vídeňských organisováno bylo a řízeno jakous rukou neznámou k účelům nejhorším. Nosily i odznaky a konaly tajné schůze, v nichž ku zlému se povzbuzovaly a rozličné záměry umlouvaly. Hry o peníze na odlehlých místech, kouření odcizených doutníků v trafikách, náleželo ku dennímu programu této nadějně mládeže. Kolik dítek přišlo tímto způsobem o svoji nevinnost, kolik jich v tak útlém již věku spěje ve spáty žvlům podvratným! Zdaž pomůže tu výnos okresní školní rady vídeňské, doporučující učitelům počovati děti ve škole o hrozícím jim mravním nebezpečí a zkáze?

Proti líbání rukou. C. k. okresní školní rada v Rokycanech vydala v úředním listě tuto vyhlášku: Na některých školách zdejšího okresu panuje dosud zvyk, že školní děti líbají ruce osobám učitelským. Poněvadž se takovým způsobem nakažlivé nemoci přenášeti mohou a následkem toho potom i prospěch žactva trpí, zakazuje c. k. okresní školní rada tento způsob vzdávání povinné úcty osobám učitelským se strany školních dítek a ukládá všem ředitelstvím a správám škol, aby zákaz ten ve všech třídách prohlásily a k tomu přihlížely, aby zákazu toho trvale v plném rozsahu bylo šetřeno. Na zákaz ten buďtež mimo to všechny učitelské sbory zvlášt upozorněny.

Syfilis dětí. V pruských nemocnicích bylo minulého rokn léčeno 256 hochů a 454 dívek, nemocných touto hroznou nemocí. Nejstarší dítko bylo 15 roků staré. Ve věku do jednoho roku bylo léčeno 115 hochů a 83 děvčat, kteří syfilis zdědili od svých rodičů. Truchlivá statistika.

Podivné nadace. Anglická banka v Londýně spravuje nadaci, která má ročního úroku 70.000 K; dostane je, kdo by přiměl Rakousko, Německo, Anglii, Francii a Rusko, aby úplně odzbrojily. Nadaci založil Švéd Edmund Nitleen. — Sir John Brean založil nadaci, která nese 38.000 K ročně; dostane ji, kdo vynalezne lék proti souchotinám; lékař, který z 20 souchotinářů 17 vyléčí, bude cenou touto poctěn. — Henry Scüdamore, velký cestovatel, uložil v téže bance 120.000 K, které dostane, kdo vyleze na nejvyšší kopec Himalaye Gaurisankar, který je 8840 m vysoký.

Z epigramů v „Obzoru“.

Mnoho máme tvrdých lebek,
udatně se láteří,
škoda, že se nedostává
k nim též pevných páteří.

Oprava. V čísle 17. Vých. l. na straně 260. zaměněny byly omylem nápisy. Místo „Na Volze“ má státi „Na Temži“; místo „Na Temži“ — „Na Volze“.

Oblíbený náš cestopisec Jos. Kořenský věnuje ve svém právě vyšlém 5. sešitě díla „**K protinošcům**“ značnou část obsahu vegetaci Austrálské a vykládá jako rostlinopisec znamenitě mnohé exempláry fantastických tvarů, načež obrací zřetel svůj také k některým broukům, ještěrům, škeblím a j., pohovoří něco o hlavním městě a konečně vylučuje nám domorodce. Celkem jest sešit vydáný znamenitě ilustrován a v počtu velmi slušném, z kteréhožto oddílu urádíme pouze vedle přílohy „Banksiová větevka s květem a listím“ zvlášť pozoruhodný guvernérův „Palác v Perthu“, Austrálského černochoha“ a vyobrazení skupiny černochoů z lovu do své chýše se navrátilivších. Cena sešitu 60 hal. Na skladě má knihkupectví a nakladatelství J. Otty v Praze, Karlovo náměstí 34.

„**Rozhledy**“, nejstarší česká revue nastupuje právě XIII. ročník svého trvání. Mezi velice zajímavým obsahem 1. sešitu jsou tyto články: »O společných zájmech hospodářských Čechů a Uhrů«, v němž vyvozuje se v zájmu českém potřeba zcela jiného postupu v otázce rak.-uher. vyrovnání než jaký jest posud a pro budoucnost se připravuje. Velice poutavý literární článek z osvědčeného pera F. V. Křeččího a O. Jozífkem zajímavě osvětlené stanovisko české veřejnosti k výstavě sociálně-demokratického dělnictva. Mimo jiné ještě články je v čísle v rubrikách literárních a politicko-hospodářských zaznamenáno vše důležité z časových událostí. Základní ton listu jest interessantně vyznačen satyrickým článkem Ludvíka Lošfáka „Ve vlasti tichošlápků“. Sešit první zašle administrace „Rozhledů“ v Praze, Lipová ul. č. 8. zdarma každému, kdo se oň korespondenčním lístkem přihlásí. — Předplatné na „Rozhledy“ obnáší čtvrtletně K 4.—, pololetně K 8.—, celoročně K 16.—.

Život.

List pro výchovu v rodině, škole a společnosti.

Obsah 17. čísla:

O. Ch.: Tolstoj — učitel.

Růžena Jesenská: Čím by měly být ruční práce na našich školách.

Frédéric Queyrat: Obrazivost dítěte a její druhy

J. A. Sikorskij: Duše dítěte.

P. Janet: Rodina. Čtení z praktické mravouky.

Rozhledy: Společnosti na ochranu dětí v cizině. — Největší kniha světa. — Jakého mravního vychování. — Květiny za okny ve třídách. Proč vidouce nevidíme?

Inserty.

„Život“ vychází redakcí a nákladem Jos. Pelela v Praze, Lipová ulice číslo 8. a předplácí se čtvrtletně 1 K 80 h, celoročně 7 K 20 h.

Týmž nákladem: LEV N. TOLSTOJ:

POUDAČKY.

Nářečím z nad Jilemnice přeložil KAVÁNČ FRANTIŠEK.

Velmi zajímavá knížka.

„Vychovatelské Listy“ vycházejí dvakrát měsíčně (5. a 20.)

Předplatné na celý rok obnáší 6 K

Redaktor Alois Adamec, učitel měšťanské školy v Ivančicích.

Administraci a expedici vede Hedv. Rubrová v Brně, na Petrově č. 1.

— Pouze tam posílá se předplatné. —

Nákladem Katolického spolku českých učitelů na Moravě.

Príspevky se honorují.

Inserty účtují se levně.

Tiskem Ferd. Navrátila v Ivančicích.